

ȘEZĂTOAREA

Anul XI, vol. VIII, No. 2. — Folticenî, 1 April 1903.

O INJURĂTURĂ ROMINEASCĂ DIN VEACUL XVI.

În cartea lui Pesty Frigyes: *A szörényi háuság és Szörény vár-megyé története*, (tomul III. Budapesta, 1878), într'un document din 1503, se găsește următoarea injurătură: „Exi ruse vulpis: canes coinquinent matrem tuam“ (pag. 145); „ruse vulpis exi de domo: canes coinquinent matrem tuam“ (pag. 147); „Nicolae, corrosisti fratrem meum: canes coinquinent matrem tuam: Sed vere et tu morieris“ (pag. 148).

Injurătura: „*canes coinquinent matrem tuam*“, tradusă în limba maghiară, e ceva neobișnuit. Sîrbii din Banat, ce e drept, se folosesc de ea; nici îndoială, însă, că — ea după cum dovedește și documentul — a fost rostită de romîni. (Și azi romînul injură tot așa). În document adică e vorba că mai mulți nobili romîni din Banatul Severin se injură și se iaă la bătae, și li se face drept „iuxta ritum volahie“ (pag. 145).

Pentru noi, injurătura: „coinquinent canes matrem tuam“, de și tradusă în latinește, este un document de limbă.

Dr. Gheorghe Alexici.

JOC DE COPII

Treci ploae
de nămae
că te ajunge soarele
și-ți tale picioarele,
cu un mală,

cu un pălă,
cu căciula lui ~~Mihai~~
plină cu coji de malaă
uscată de nouă ai.

(Auzit de la Gh. Jianu, Aninoasa, Gorj).

Cules de Codin N. Drăguș.

CREDINȚE DESPRE MOROI ȘI STRÎGOI

9. Omul cînd zace mort trebuie păzit ca să nu treacă vre-o pisică sau vre-un cîne peste el, altminterlea se face moroi sau strigoî după 6 săptămîni. Se zice că vine noaptea acasă, bea și mîncă și dă și la vaci. Intră în casă pe coș. Mîncă mai întai ru-dele sale. Moroiî se desgroapă noaptea astfel ca să nu știe tot satul, apoi îi ard. Dacă li se arată oamenilor în vis, nu-l ard.

(Rasovița. **Rasoviceanu Solomon**).

10. Strigoii mîncă oameni și deosebite animale. Esă noaptea din mormînt, cînd cîntă cocoșul întăia oară și se bagă în groapă cînd cîntă a treia oară. Se zice că mormăle în groapă. Cînd mor multe animale, oamenii cred că le-a luat strigoîul. Pe care îl cred strigoî, îl scot din groapă și-l ard. Se zice că omul cînd străfigă, strigoîul se face muscă și intră pe nas și atunci omul zice: „ajută Doamne cu bine și cu sănătate“.

(Cartin. **Cartianu Victor**).

11. Se zice că omul, care este pe lumea aceasta rău, vrășmaș, după ce moare, intră duhul cel rău într'însul și se face moroi. El samănă cu omul care a murit și umblă noaptea cu două luminări în mîni prin sate. Dacă se întilnesc mai mulți moroi la un loc, se bat și care resbesce pe ceilalți, mîncă în urmă mai multă lume. Ca să se cunoască dacă cineva este moroi, se ia un armăsar negru și se face să se treacă peste mort. Dacă nu trece, este moroi. Atunci îl direg sau îl desgroapă, îl ard cu gaz sau cu mărăcinî. Cînd desgroapă un moroi, îl găsesc cu părul foarte mare, unghiile mari, grumazul și tot corpul gros, pe unii îi găsesc cu fața în jos sau întorși. Cînd îi ard, inima le-o iaă, o ferb în vin și o îngroapă după ușă. Pe unii îi inferează după cap, la unii le bagă cite un piroî (cuî) la stomac. Ca să se mai cunoască dacă cine-va este moroi, oamenii îi ung crucea de la groapă cu miere de albine și dimineața cînd se duc acolo, dacă găsesc mierea linsă, zic că moroiul a eșit și a lins-o, și atunci îl direg.

(Topești. **Chiricescu Pantilimon**).

12. Oamenii, cari se găsesc în mormînt întorși într'o parte, se zic strigoî și se crede că s'a băgat în ei „ucigă-l toaca“. Ei umblă înainte de a cînta cocoșii de 2 ori. Mîncă oameni, vaci, găini ș. a. animale. Ca cine-va să nu se facă strigoî, oamenii îi bag prin inimă o frigare înroșită la foc.

(Curtișoara. **Dijmărescu Grigore**).

13. Moroiî sau strigoii sint oamenii cari aă făcut fapte rele în

viață și după ce îi îngroapă la trei zile înviează iarăși. Ei aș corpul de mai nainte, dinții îi sînt roși, părul mare, unghiile mari, fața plină de sînge. Ca să afle oamenii că cine-va e moroi, se duc cu un armăsar negru și se încearcă să treacă peste morminte. Peste mormîntul unde este moroi, nu trece armăsarul și începe a necheza. Său iaș un cocoș negru; peste mormîntul unde este moroi cocoșul nu trece, dar cîntă. Desgroapă moroiul pe care-l găsec cu fața în jos și-l ard. Cenușa i-o aruncă pe apă. Dacă nu se dovedește că e moroi, moare toată familia, vitele și tot ce vrea moroiul.

(Com. Andreești. **Părăianu Barbu**).

14. Unii oameni se fac moroi după moarte. Îi găsec în groapă întorși sau șezînd. Aș sînge la gură. Cei bolnavi din sat se duc cînd se desgroapă un ast-fel de moroi, moaie batista în sînge, se afumă cu dînsul și atunci se cred scăpați de boală sau de a fi mincați de strigoii. Cînd desgroapă un strigoii, unii oameni îi bat cite un cui de fer la inchiaturile mînurilor, a picioarelor și în inimă, apoi toarnă var nestîns ca să ardă și să putrezească mai curînd. Alți oameni bagă o frigare ferbinte în inima mortului. Se crede că umblă pioă la mezul nopții, arătîndu-se în formă de ezi, pisicî, cîni sau purcei.

(Schela. **Popescu P. Dumitru**)

15. Oamenii răi devin moroi. Duhul cel rău intră în ei. Numai noaptea aș viață. Rod inima celor vii, începînd de la rudeniile lor. Spre dovedirea moroilor întrebîntează un armăsar negru, care dacă nu vrea să sară peste mormînt, e dovadă că e moroi în el. Atunci oamenii mai curajoși îl desgroapă. Se spune că-i găsec întorși cu fața în jos, cu pantofii afară din picioare și plini de sînge la gură, zicînd că aș mîncat inimile oamenilor, cari mor prin sat. Luînd moroiul de acolo îl duc într'un loc ascuns, unde îl tae, împungîndu-i cu o coasă în inimă. Inima o scot și o ard prefăcînd'o în cenușă. Pe alții îi duc într'un crîng cu mărăcinî dîndu-le foc, îi ard prefăcîndu-i în cenușă. Se zice că oamenii, cari mor de moroi îi doare mai întai inima, de acela zic că moroiî mîncă inimile oamenilor.

(Cărbunești. **Mazilu Constantin**).

16. În inima moroiului se bagă dracul. Cînd oamenii caută inima moroiului, ea se pitulă, dar oamenii tot o găsec și o ard. Să povestește că murînd bărbatul unei femei și făcîndu-se moroi, venea noaptea la dînsa, se așeza pe pat și îi da de mîncare și cînd cînta

cocoșii, pleca fuga. Femeia a spus vecinilor ce se întâmpla și că îi urit singură. Vecinii i-au zis că dacă va mai veni, să-i dea de mincare și să-i tragă cismele din picioare. Așa a și făcut, i-a tras o cismă și a pitulat-o, iar când era să o tragă și pe a doua a cîntat cocoșii și a plecat. Femeia arată a doua zi cisma la vecini.

(Brădiceni. Dăvițoiu I. Const.).

17. Oamenii cei răi devin moroi. Omul mort când zace încă în casă, trebuie ferit ca pisica să sară peste el. Moroiul mininecă mai întâi copiii săi, apoi rudele. Se face proba cu un armăsar negru, dacă e sau nu moroi. Se face însă proba și cu un taur negru. Desgropindu-se moroiul îl găsește cu părul lung pînă la călcăe, barba pînă la briu, mustașile lungi, dinții mari, unghiile mari, gura plină de singe, stînd răzimat într'o mină. Atunci îl scot, îl taie, îi ia inima și se afumă toate neamurile lui. Dacă se întâmplă să nu i ia toată inima, se face din nou moroi.

Cînd un om moare, un bărbat oare care rudă cu mortul, trimite sau pe femeia sa sau pe aceea a mortului la groapă cu cilț de în sau de peritură, ca să dea ocol mormîntului, dîndu-le foc; în fine zice: omul acesta să nu se facă moroi.

(Sogrești-Moșneni. Gălcescu Lazăr).

18. Omul mort trebuie păzit să nu treacă peste el o pisică, cine sau vre-o găină, că se face moroi. După nouă zile iesă din groapă noaptea, vine acasă, dă de nevasta sa și-i spune să facă ceea ce-i va porunci, dacă nu va face, o va omori. Dar la cîntarea cocoșului plecă. Astfel de mai multe ori pînă cînd sătenii o sfătuiră să-i scoată cismele. Astfel făcu de două ori scoțindu-i amîndouă cismele. Atunci sătenii plecară la groapă, îl desgropară și-l aflară fără cisme. Il impunse cu frigarea și cu sula, i-au ars pînă îl prefăcură în cenușă și de atunci n-a mai venit pe la nevasta sa.

(Sirbești. Ion Săpun).

19. Oamenii făcuți prin tufe se fac moroi. Ei mormăie în groapă. Mininecă rudele lui; se dovedește că cineva e moroi cu un armăsar negru. Moroiul se desgroapă de oameni și-i bagă un cuțit prin inimă.

(Baia de fer. Rădescu Dumitru).

20. Moroiul sunt oamenii cari au făcut foarte multe pacate în viața lor. În groapă înviază. Mininecă alți oameni umblînd noaptea în formă de șobolan. Moroiul își face o gaură în dreptul capului ca să poată eși și merge spre a minca inimile oamenilor. Ca să dovedească că cine-va e moroi, ia un armăsar negru și pleacă la cimi-

tir. Un bărbat încalecă și dă de trei ori ocol cimitirului, apoi trece peste fiecare mormânt și la mormântul unde este moroiul, armăsarul nu vrea să treacă.

O altă dovadă că cineva este moroi este următoarea: se strâng mai mulți oameni într'o Sîmbăta seara și pun toți sămînțe de mei la gaura pe care a făcut-o moroiul. După aceea pleacă cu toții acasă și Duminica de dimineață vin, și dacă nu găsec meiul acolo, omul din groapă este moroi. Moroiul astfel dovedit, vin oamenii într'o noapte, îl scot, îl duc într'o pădure, îi dau foc și oasăle le bagă în pămînt. Omul cînd se face moroi, îi pică părul și-i dă altul mai mic, unghiile asemîne, pielea se face roșă, dinții îi pică și-i ies alții mai mici. Moroiul e de mai multe feluri: moroi de oameni, moroi de animale (de paseri ș. a.).

(Com. Gura Motrului, jud. Mehedinți. Purcaru C. Ilie).

I. MOISIL.

CEVA DESPRE PORTUL GOSPODARILOR DIN VECHIME

Gospodarii din Baia, ținutul Suceava, cu v-o 40 de ani mai înainte aveau altfel de port, de cum îl cel de astăzi.

Flăcăii nu puteau ca să iasă la gîoc, fără numai dac' aveau *zobon de șam*; alt-fel nici să pomenea ca să gîoci.

Zobonul era în felul ișlicului boierilor din vechime, numai că era cu mult mai mîndru. Era lung, numai ca o palmă n'agîunge de pămînt și era cu vrîste: o dungă de lînă și alta matasă. O vrîstă era roșă alta verde, alta albastră, vișinie, naramgie și fel de fel de flori (colori). Zobonul îl îmbraca peste cămeșă și ițari, pe urmă se încingea cu *brîu de matasă*, care era vargat în lung și venea lat ca un lat de mînă. Brîul cuprindea de trei ori mijlocul flăcăului. El nu era drept de matasă, numai vorba a ramas așa pentru-că avea cîte-o viță de matasă. — La brîu, cel care-l încingea peste cămeșă purta o teacă cu 2 cujite cu plăsele de alamă, tumbac saū 1 cujit și 1 suvac. Ori-cînd trebuia să ai teaca cu cujitele.

Peste zobon mai îmbraca pe deasupra un *chieptari*.

Chieptariu era făcut de piele de miel, *genunchieri* — lung pînă la genunchi — și cu brîu, adică în dreptul cîngătorii, chieptariu venea strîns pe trup și de la mijloc în gîos era creț cu falduri. Mîneci n'avea. Pe margini avea *prim negru*. Inflorituri n'avea ¹⁾. — La git,

1). În Bucovina, în partea muntelui—po la Cîmpulung—se poartă bonde în felul chieptarilor pomenite aici, numai că nu-s strînsse la mijloc pe trup.

flăcăul avea *basma neagră* de matasă ¹⁾. — De încălțat putea să fie încălțat și cu opinci, da se putea purta și *ciubote cu dulama*. Ciubotele acestea erau pe talpă, fără călcii, nu cum sînt amu. In locul călcîiului era potcoavă de fier, făcută de țigani, cu *hacurî* dintr'însa, care venea în capetele potcoavei.

Impregiurul tălpii, pe deasupra potcoavei, vinea o șușăniță de piele care se cheama *dulama*. Prin potcoavă bătea *boldurile* [cuiele]. Lingă hacurî se bătea pe dinăuntru ciubotei 2 bolduri cu *turte* și capetele ieșite afară le sucea vîrful împregiur (gramadă) și la lusa așa. Pe urmă mai bătea alte 4 bolduri — 2 într'o parte și 2 în ceia parte. — Boldurile aiestea erau cu măciulie și le bătea pe din afară, cam pieziș, ca să iasă prin dulama și vîrful îl sucea peste dulama ca să o prindă bine de ciubotă.

Cînd giuca flăcăul, punea poalele zobonului de șam în briu și giuca : sirbește, de mină ș. a.

După ce se'nsura flăcăul, zobonul nu-l mai purta, ci-l purta femeea ; da nu îmbracat pe minecî, numa 'ntre umere.

Fetele se duceau la gîoc cu *cașaveici*, că alt-fel nu era de loc luată în samă și încălțate cu ciubote galbene.

Cașaveica era blănită pe la guler și marginile din partea de dinainte cu blană de hulpe [vulpe], încolo era cu blană de pielcele de miel.

Flăcăul dacă se 'nsura, îmbla cu *contăș*.

Contășul era de postav verde ori albastru, blănit cu piele de miel și lung ca și chieptariu, pînă la genunchi. Contășul avea minecî.

Flăcăul după ce se 'nsura ori fata după ce-apuca a se mărita, nu se afla ca să gîoace la gîoc în sat, doară la o masă la un gospodar.

Nevestele purtau pe cap *fes roș* și peste fes puneau ștergari. Babele purtau *scufie albă*, în loc de fes, făcută în casă întocmai ca fesul și avea o dungă de-a curmezișul, începînd de la frunte peste cap pînă la ceafă și peste scufie se îmbrobodea cu ștergari.

Fesul trebuia să-l poarte nevestele numai de cît.

Prețul straelor din vremea aceia : Zobonul de șam îl cumpăra din tîrg cu 14-16 lei vechi. Chieptariu îl făcea în casă, da dacă-l cumpăra era la 20 lei vechi. Basmăua cea neagră de matasă, o lua din tîrg cu un sorocovăț. Ciubotele cu dulama tot din tîrg le lua, cu un irmilic. Dacă nu le făcea în tîrg, cumpăra piele și le dai

1). Basmăua neagră se poartă și în Bucovina, în partea muntelui.

ca să ți le facă țigani, că pe vremea aceia erau mulți țigani care trăiau din meșteșugul aista. — Cațaveicele cele bune erau de la 3-4 galbeni, una.

Portul de astăzi din Baia îi mai ca cel din Bucovina, din partea despre cîmp și străele se fac toate 'n casă, nu se cumpără din țirg.

(Toate acestea mi le-a spus moș Gh. Bosinceanu, dogar din Bata și tatul lui a fost de loc din Bosancea din Bucovina).

S. Teodorescu-Kirileanu.

CÎNTECE DIN ȚINUTUL TECUCIULUI

1

Bădiță, mi te aștept,
câ mă arde nu'ș'ce'n pept;
bădiță, te-oîu aștepta
pină ce m'eî vindeca.

2

Bate vîntul tăricel;
prin vînt zboară-un porumbel,
porumbel cu pana sură,
tot zboară prin bătătură.
Nu-î porumb și-î porumbiță,
ci-î dragostea de bădiță.

3

Frunză verde pătrunjel,
val de mine, sarmănel,
câ de-o vară zac într'una,
pe nimica n'am pus mîna,
mi-o trecut leriū ¹⁾ de geaba:
nici la plug și nici la sapă
nû m'am dus și nu mă duc
câ de boală mă usuc.
Și n'am leac, câ-î boală grea:
boala nu-î ca dragostea.

4

Frunză verde foi de hrean

am zăcut și mai zăceam,
câ măicuța nu te scoate
de cit numa de la moarte;
la altă boală nu poate.
Cînd te-apucă dragostea
nici să te gindești la ea.
Ba te ferbe fără apă,
cu mai mare greu te-adapă.
Mă sculaîu diū boală grea
câ-am văzut pe mindra mea.

5

Frunză verde de-alămie,
puîl dealul vād că sue,
dorul meū mi-l urmărește
pină'n tindă, pină'n casă,
cu doru să-mî stea la masă,
iar în pat cînd s'a culcat
și din pat cînd s'a sculat
î-a fost doru'n sin bagat.
Frunză verde foae lată,
câ de dor nu scapi de-o dată,
câ dragostea-î blăstămată.

6

Mindre, mindre, crinișor,
am fost bolnav de-un picior,

1). Leriū = vreme, timp : nu-ți perde leriū.

doftorii m'aū căutat,
că mulți doftori s'aū aflat.
Cu leacuri în multe boale,
omul poate să se scoale,
numai una îi mai rea
dragostea
pirdalnica.

Nu-î doftor ca leac să-ți dee
boala din suflet s'o îee.
Leac n'am azi, și n'am nici
(mîni
n'oîu avea nici săptămîni.
Chemaiū popa ca să-mi cînte,
vajitoarea să-mi descînte,
dar degeaba: boala-î grea
și niminea nu mî-o ia.
Haide puică blastamato,
și mî-o ia că tu mî-ai dat-o.

7

Rău de omul zăpăcit,
rău de omul îndrăgit,
nevestele-l zăpăcesc
fetele mi-l chinuesc.

8

Frunză verde iarבă grasă
nici n'apuc să es din casă,
c'o fetiבă mă 'ntilnesc.
Mă strîga să mă opresc
și eū staū ș'o ocărăsc.
Dar nu știū cum dînsa face,
că 'ntr'o clipă mă preface;
că nu mai pot să pornesc,
de ia să mă deslipesc.

9

Bată-l focu de iubit,
cine focu l'a scornit!

Am iubit vr'o șese fete
ș'alta mă trage de bete.

10

Frunză verde măr sălcii
mă dusei pe unde știū;
găsiū mîndra la pîrlaz,
o'ntrebaîu de-î cu răgaz.
Ea-mî răspunde cu nacaz:
că nu-î vreme, ba nu poate.
Daū să plec; dar ea de coate
mă apucă, nu mă lasă.
O'ntrebaîu cine-î în casă.
—Badeo, lasă grija lor,
că mă arde'n suflet dor,
haî la noi în bătătură
să-ți daū vin, să-ți torn din
gură.

Badeo mor de focul tăū,
și păcat de Dumnezeu!

11

De cînd mîndro te-am văzut
o lespide mî-a căzut,
și acum m'am dulmăcat ¹⁾
din ce boală m'am sculat,
că din Eș la București
rău e cînd te 'ndrăgostești,
nu mai simți că mai trăești.

12

Cine mi te a scos nainte
acela nu-î om cuminte;
cînd te vād mă uluesc ²⁾
și spre tine că pornesc.
De-s plecat la plug, m'opresc;
de-s cu sacii pentru moară,
ochii tăi mă și omoară;
sărbătoarea ostenesc
pin ce daū de te 'ntilnesc.

1). A se dulmăci—a înțelege, a se lămuri.

2). Mă ulnesc—mă pierd cu firea

13

— Frunză verde foae lată
cînd am mai plecat o dată
ne suiam încet la deal,
să trecem în cel Ardeal.
De la Foca ¹⁾ cîmpu-î gol
și-î vremea tinerilor. ²⁾
— Ba cū bade m'aș gîndi,
ș'apoî nici nu m'aș chiti,
ca să las căsuța mea,
că maica m'ar blăstăma.

14

Tot m'aș duce, duce-m'aș
tot la vale pe hogaș ³⁾
c'am văzut un calaraș
cu cal mindru pintinog,
să-l ajung, și să mi-l rog
despre bădița vr'o știre,
și știe de-a lui venire.

15

Fetițico, fată mare
să nu-mi mai umbi'n carare;
poți să bați cărările
și să treci pîriile
să mă farmeci, să descinți
orî cu dragul meu să cinți,
pîn' a fi să te peșesc.
Te-oîu peți cînd te-oîu peți:
cînd coada țî-a înalbi
că toți știu cum și tu știi,
ce fel de poamă-ai să fii.

16

Zaci de boală mult o lună,
de dragoste-o săptămînă;
boalele te țin în pat,
dragostea nu s'a aflat.

17

Frunză verde bob mărunt
cine lele te-o făcut,
cine te-o ținut în ~~peală~~
moară-î trupușoru 'n boală,
că de tine am bolit
și tot nu m'am otrăvit.

18

Una 'n sat de mă iubește
alta nu-mi mai trebuiește,
una 'n sat dacă-mi descință
alta geaba îmi tot cîntă.
Doar cîntecu de străin
nu răsbește nici în sin,
dar pînă la suflețel
cîtă vreme perde el!

19

Frunză verde brusture
dragostea se tulbură
zile multe scutură
cum scutură 'n vie vîntul
frunze multe pe pămînt.
Nici o zi, și nici o lună
nu mai găsesc viață bună,
că dragostea mă apasă
și în tihnă nu mă lasă.

1). Foca este un sfînt creat de popor, care-l pune la 22 Iulie, a 3-a zi după sf. Ilie. În astă zi e rău de lucrat din cauza focului. O poreclă a lui foca este următoarea «C.r gol înaintea sărăciei».

2). Într-o variantă se adaugă după versul 6:
Haide să sfîrșim o dată
cu dragostea tulburată
și de mamă și de tată.

3). Hogaș—un petec de pămînt pe-o costișă.

20

Toate, toate aū sfirșitul,
fără, doară, ca iubitul ;
toate, toate, toate sboară,
dar iubitul te omoară.

21

Ș'apoi, ș'apoi dragostea
m'a virit în boală grea
și m'am dus la mindra mea
de boală ca să-mi descinte ;
mindra 'ncepe ca să-mi cinte.
Și m'am dus la mindra'n zori
să mă descinte cu flori :
lecuri de tămăduit ;
ea, mai rău m'a 'mbolnăvit.

22

Puică dac' am să mă duc
ca și iarba mă usuc,
ca și roua de la soare
dragostea să mă omoare,
să mor fără luminare.
Ș'apoi nu-s împărtășit,
de cite-am păcătuit.
Sărutu-ți ochii frumoși
să ne vedem sănătoși.

23

Eū mă duc și m'oiū intoarce
cînd poama 'n vie s'a coace ;
eū mă duc și dacā mor
iar la tine am să sbor.

24

Pentru ibovnica mea
nu știi ziua cum îi ea,
nu știū somnul de noaptea,
dar parcā-i mai bine-așa

25

Dragoste nu prea 'nțeleg,
cînd mă pun fete s'aleg,
cînd alesul rău imi fac (?)
cînd toate fetele-mi plac.

26

Am plecat, plecat calare
cînd îi soare și nu-i soare,
și-am ajuns tārziū în sat
tocmai cînd s'a innoptat.
Cînd luna mī-a răsărit,
ibovnica mī-am găsit ;
și-am plecat cînd a sfințit.
Batā-l spuza de iubit
că rău m'a imbolnăvit.

27

Lelea cu făpturarei
m'a bagat în năbădăi,
cu ochii și cu sprinceana
m'a bagat în friguri grele
și n'am să mai es din ele.

28

Frunză verde de trifoi
badea vine pe la noi
de două, trei ori pe noapte ;
mă mer badea cumu poate !
Dac' aș fi dintre feciori,
aș veni de nouă ori,
aș veni și n'aș pleca
pări nu m'aș sătura,
pări n'a eși luna ;
și cînd luna mī-ar eși
de la luni c'aș fugi ;
cu mindra încet mă duc
colo supt umbra de nuc ;
nucu cu frunzele lui
ține partea dorului ;
nucu cu frunzele late
are suflet de dreptate ;
cu frunza lui te păzește,
cu mirosu te sfințește.
Ș'apoi cînd vine iarna,
cînd pică toată frunza
de puterea frigului,

pică frunza nucului,
văd cuibarii cucului
tuma sus într'o crăcană
şi cucu-î fugit de iarnă ;
iar mai jos, lingă tulchină,
văd cuibarul din grădină,
văd cuibarul şi nu-l văd,
cu mindria eă unde şăd.
Unde şezuî cu mindra,
nu se cunoaşte urma.

29

Frunză verde plop şi tei
acu-î dragostea 'n temei,
că şi lunca frunză are ;
acu-î dragostea mai tare.

30

—Frunză verde foi de nuc
face-m'aş, lelică, cuc ;
cum vine primăvara
aş începe a cînta
pe lingă căsuţa ta.

—Frunză verde ş'o nula,
bade-o de-aş fi turturea
aş cînta cîntarea mea
cu tine alătura.

Aş lasa gîndurile
prin toate pădurile,
le-aş lasa, toate le-aş da,
fără numai inima,
s'o iaă cu mine să stea.

31

Cine zace, tot se scoală,
fără omul dintr'o boală,
dintr'o boală, boală grea,
cînd boala i-î dragostea.

32

Frunză verde mătrăgună
la ce ţi-î inima bună
că inima, dragă vere,
ce 'n ochi vede toate cere ;

că din inimă aşă
î se trage dragostea.

33

Lecuirea mea tu-mi eşti,
şi tot tu puică-mi plăteşti.

34

Puică, de-o samă de vreme
nu-ş' ce ai, parcă ţi-î lene ;
într'o vreme mă chemai
de pe drum şi mă hrăneaî ;
acum vin şi plec flămînd,
plec să nu mă vezi tînjînd.

35

Las şi plugul la arat
pentru-un fleac de sărutat ;
las şi boii amîndoi
şi mă 'ntorc tocmai de-apoi ;
injug boii şi pornesc
la puica iar mă gîndesc ;
daă o brazdă, alta daă,
şi pe urmă iar mai staă,
că nu-î vreme de arat
pe cîmpul cu florile,
în satul cu mindrele.

36

Neneo, mustecioara ta
mă-a venit cu boală grea ;
ochii şi sprincenele
îmi pornesc durerile ;
dimineaţa şi sub sară,
cîtu-î ziua cea de vară,
cînd te văd, mă 'mbolnăvesc,
ochii tăi mă prăpădesc.

37

Merg la horă, 'n horă merg
o fetiţă să-mi aleg
nici n'aleg, nici nu culeg,
că nici una nu-î cum vreă
cum ar vrea şi Dumnezeu,

fără una subțirică
toți o vreună, o vreună și eu
c'asa vrea și Dumnezeu ;
cînd una mi-i dragă mie,
facă lumea ori ce știe ;
cînd mie una mi-i dragă,
lumea n'are ce să-mi facă.

38

—Frunză verde peliniță,
mă duseiū în grădiniță,
găsiū iarba pătulită
și puicuța adormită ;
scoal' puicuța de-acolea
că ne află maică-ta.
—Las' să știe ori și cine
că te am de drag pe tine.

39

Foae verde ș'un mohor
cărărușă la isvor
bătulă de-un perceptor.
Las' să fie, nici nu mi pasă,
m'a făcut maica frumoasă.
Cărărușă la pirlaz
bătulă de-un primăraș ;
frunză verde iarbă mare
notărașu-i în carare

40

Foileana măcieș
măi bădiță Ghiorghieș
dragul lelei mult ești, măi,
ca nici unul din flăcăi :
nici prea 'nalt, nici prea subțire,
ș'aî bagat dragostea 'n mine ¹⁾.

41

Frunză verde lemn cînesc
mulți în sat mă dușmănesc

că la mine nenea vine.
Vine, că n'are la cine.

42

Fetelor, nu vă uitați
c'aveți să ne deochiați,
și la noapte de venim
avem să ne 'mbolnăvim.

43

— Alămioară rourată,
mîndruleana mea-i bogată ;
n'are boi și n'are vaci,
că avere poți să faci,
n'are bani, n'are pămînt :
are gură și cuvînt,
doi luceferi și sprincene,
cînd îi vezi îți pică lene,
cînd te ard, te și topești,
pare-ți că îmbătrînești ;
ș'apoi place mi averea
care-o are mîndra mea.

44

Puiculiță, draga mea,
lasă, nu te supăra,
în loc să ai bucurie,
că ești fată de fetie,
un odor scumpete mare ;
ca tine cu căutare
cine n'ar dori să fie
ibovnică numai mie !

45

Frunză verde busuioc
mă-a catat maica 'n ghioc,
și mă-a spus că mă mărit
c'un flăcău nepomenit :
voinic, frumos la statură

1). Într'o variantă mai e la urmă :

Nici prea oches nici balan
dar ca suflet de dușman,
unde pică nu stă alean.

şi viclean la călătură,
cu musteaţa gălbioară
cu sprinceana desişoară.

46

Multe, leleo am mai vădut ;
ca tine n'am pomenit
nici la fire nici la vers,
şi nici n'am aflat mers
mindru, moale ca al tău ;
n'a mai lasat Dumnezeu.

47

Frunză verde mărăciune,
mărule, mă sui în tine,
din tine mere să fur
şi să mă uit împrejur
să văd mindra ce-mi mai face,
pe pragul casăi că-mi zace.
Două mere de I-oî da
ea s'a însănătoşa ;
două mere de la tine
mindra iar s'a face bine.

48

Leliţcană din Nărteşti
giaba te mai fuduleşti,
că asară pe 'nnoptat
pe drum mi te-am sărutat ;
de răcneşti de două ori,
te sărut la ochişori ;
de răcneşti a treia oară,
te apuc de subţioară ;
de-ai mai răcni înc'o dată
eşti a mea pe viaţa toată.

49

Uiuu şi tralala
mă cunoaşte mindra mea ;
nici n'o chem, şi ea-î afară ;
nici nu-î cer, ea-mi dă o pară ;

cum mi-arată ţiţele,
mi se 'ncurcă iţele ;
cînd mi-arată sinişorul,
mă pîrleşte 'n suflet dorul.

50

Dac-a fi, badeo, şi-a fi
şi noi nu ne-om întilni,
cū la vie c'oîu veni,
pe sub nucul cel rotat,
unde erî m'ai aşleptat ;
după persicul stufos,
că-î mōhōru mai frumos ;
unde-î pālāmida sacă
dorul din coş¹⁾ să-mi mai treac

51

Frunză verde pālāmida
badea meū parcă-î obidă :²⁾
imi cere cite puţin
şi eū de-abea mă mai ŷin.

52

Moşule, ia nu-mi umbla
şi cată-mi zodia mea,
dar de mi-o potriveşte
aşa cum se nimereşte,
unde spune că-î frumoasă,
la trup ŷanţoş şi chipoasă,
unde spune că mă 'nsor
după care mă omor,
cu fata care-î mai bună,
luminoasă ca o lună

53

Frunză verde, cum am spus,
am fost şi 'n ŷara de sus ;
frunză verde măr stufos,
umblat-am ŷara de jos,
am umblat, şi-aş mai umbla,
n'am dat mindră ca a mea ;

1). Coş=trup, regiunea toracică.

2). Obida=slab, mic, păcătos.

cite țări is pe pământ,
mindre ca la noi nu sint,
ca 'n țara moldovinească
nu-i nici țara armenească,
și ferit de Dumnezeu
nu mai e ca satul meu;
satul meu cu mindrele,
cimpul și cu florile.

54

Cine te-a văzut odată,
ține minte viața toată;
că nici eu nu te-oîu uita
în toată viața mea,
ca numele maică-meî:
ești aleasa inimii.

55

Leleo, flăcăul bogat
nu-i rumîn ¹⁾ de lepadat
el cu boi și el cu vacă
te ia pe tine saracă,
tu cu ochi și cu guriță
țineți amîndoi căsuța.

56

Frunză verde de gutue
badea dealul că mi-l sue;
sue dealul, cîntă tare,
samăn badea nu mai are.
Merge mindru, cîntă bine,
că badea-i pornit la mine.
Mai bădiță bădișor
sue dealu 'ncetișor.

57

Frunză verde iarbă rea
invățată-i mindra mea,
că citește inima

și pe nour și pe noapte
ca și omul cel cu carte,
și pe ger ca și pe soare.
Mindra mea știe scrisoare
de merge pin' la hotare.

58

Frunză verde urzicuță,
puicuță, puicuță,
cine ne-a 'ntilnit pe noi
sărut ochii amîndoi;
cine ne-a deschis portița
sărută neica gurița;
cine mi-o deschis ușa
fără numai mindra mea!

59

Rochie cu halbărale ²⁾
cine se scoboară 'n vale
și cîntă din flueraș
mindru-i badea ~~ciobanaș~~.
Badea lasă oile
în pădurea cu foile,
lasă turma cea de miei
în tufărișul de tei ³⁾
și se lasă, se tot lasă
să vie la noi acasă,
să-mi aducă lapte dulce
și să stea pînă s'a duce
să-mi aducă urdă, caș,
drăguțul meu ciobanaș

60

Frunză verde măturice
citu-i lumea toată zice
că dragostea-a să ne strice.
Toată lumea de-a striga,
dragostea nu ni-a strica;

1). Rumîn=om. Poporul zice: Ci rumîi scîrboși mai sînt și jîdanii iștîia!

2). Halbărale=falduri crețe.

3). Într-o variantă mai e după versul 8;
Și lasă minzările
pe toto cararile.

frunza cîtu-î plină 'n vie
mindrii mindrele-şi inghie
de la soare
la răcoare ;
şi dacă sint drăgostişi
pe mohor stau tolăniţi
ca nişte oameni cuminţi.

61

Badeo 'ntoarcete 'napoi
să ne iubim amîndoi,
că soarele şi cu luna
cîl om trăi totdeauna,
ca soarele şi pămîntul,
dar să nu-î calci jurămîntul.

62

Cine 'n virful dealului?
Bădiţa cu murgul lui,
din harapnic tot pocneşte ;
că bădiţa mă vesteşte
cu harapnic de matasă
să-l aştept pe lingă casă,
cu şfichiu de ibrişin
să 'ncepem să ne iubim,
cu coadă de salbă moale,
gînd nu-î vine să se scoale.

63

Foae verde puî de nuc
astăzi beu, astăzi mininc,
mîni pun şaua să mă duc.
Toate mindrele îmi plîng ;
şi nu 'mî plîng de vorbe rele,
ci plîng de faptele mele.

64

Haî Tinco la Severin
să tăem calea la trin ;

trinul vine şi se duce,
puica rămîne şi plînge ;
trinul pleacă şuerînd,
puica rămîne plîngînd.
Tacî puicuţo nu mai plînge
că la satul tău te-oî duce.

65

Foae verde poamă albă
dintr' atita lume largă
mi-am ales o puică dragă,
şi i-am dat drumul să-şi aleagă:
sau ochi negri sau căprii
sau albaştri ca ai mei.

66

Giaba, leleo, te prefaci
că tu dragoste nu faci ;
d'apoi dragostea deprinsă,
toată viaţa stă aprinsă ;
zici că dragostea-î sfîrşit,
şi noi erî ne-am drăgostit.

67

Badca meu nu bate drumul :
tot trimite ca nebunul
pe străini ca să-mî tot ceară
guriţa pin' mai sub sară.
Eşi bădiţă la iveală,
să ne punem la tocmeală,
eu să cer şi tu să laşi
c'altfel sintem păgubaşi.

68

Rău faci, dacă-mî zici să plec
şi să ştii c'am să mă 'nnec,
nici în scoe, nici în bulboacă ¹⁾
unde omul nu se 'nneacă ;
doar cînd dragostea i-î sacă
cu zile omul se 'nneacă.

Culese de Tudor Pamfilie.

1). Bulboacă, hălboacă, moatecă, cot, ghiorecă—o parte adîneacă, dintr'o apă, cu părăi drepti, pe furis.

NOTE BIBLIOGRAFICE

Dr. N. Leon. *Istoria naturală medicală a poporului român.* [Extras din Analele Academiei Române, Seria II, tom. XXV. Memoriile secțiunii științifice]. București 1903. — Cartea D-lui Dr. Leon, profesor la Universitatea din Iași, este o lucrare de valoare. Ceea ce D-sa ni dă în cele 160 pagini condensate, este rezultatul unei munci conștiințioase făcută, cu folos, de un om priceput. — Spațiul restrins de care dispunem, nu ne îngăduie să facem o dare de samă amănunțită, despre această lucrare, precum ar merita; ne mărginim, numai, a reproduce, cuprinsul: *Cap. I.* Considerațiuni generale. Prejudecăți. Amulette. Talismane. Descintece. Credinți religioase. Corpuri medicamentoase. Diagnosticul. Babele. *Cap. II.* Plante. *Cap. III.* Animale. *Cap. IV.* Corpuri anorganice. *Cap. V.* Numiri vulgare cu cari poporul cunoaște boalele. *Cap. VI.* Apendice farmacologic. — Recomandăm, cu tot dinadinsul, cetitorilor noștri, cartea D-lui Dr. Leon, ca un model de lucrare folkloristică.

Prof. Dr. G. Weigand. *Praktische Grammatik der rumänischen Sprache.* — Leipzig, Iohan Ambrosius Barth, 1903. — În această nouă lucrare a D-lui Weigand, asupra căreia se vor pronunța specialiștii, sint reproduse mai multe pagini din *Șezătoarea* și unele cimilituri din volul D-lui A. Gorovei: *Cimiliturile Românilor* — Cunoscută fiind competența D-lui W. în ale limbei romine, nu rămâne nici o îndoială că lucrarea sa are o importanță deosebită.

Dr. Lubor Niederle. *Národopisná Mapa uherských slováku, na základě scitání lidu z roku 1900.* — Praga, 1903 — Titlul acestei lucrări, pe rominește, ar fi: *Harta etnografică a slovacilor din Ungaria, după numerotația poporului din anul 1900.*

A. G.